

Bölüm 8

BAŞKALE'NİN (VAN) KENTSEL FONKSİYON ALANLARI ¹

Ercan TÜRKMEN²
Selçuk HAYLI³

GİRİŞ

Başkale ilçesi, Doğu Anadolu Bölgesinin Yukarı Murat Van Bölümünün Van yöresinde bulunur. İlçenin hem doğu hem de batı kesimi dağlarla çevrilidir. İlçe arazisinin ortasından Zap Nehri'nin bir kolu olan Çığlı Suyu geçmektedir. Başkale ilçesinin güneybatı sınırını Hakkâri, doğu ve kuzeydoğu sınırını İran oluşturmaktadır. Batı sınırını ise, Van'ın Saray ve Gürpınar ilçeleri oluşturulmuştur. Toplam yüzölçümü 2837 km² ve olan ilçenin 2021 yılına nüfusu, 12089'u ilçe merkezinde, 35850'si belde ve köylerde olmak üzere toplam 47939'dur.

Uzun yıllar, ilçe arazisinin olumsuz topografik şartları sebebiyle, Türkiye ve İran arasında mal ve insan kaçakçılığının yapıldığı Başkale İlçesi, sınır bölgelerinin ticari gelişmeyi teşvik edici katkılarından ziyade, terör saldırıları ve huzursuzluk yaratan olayların gölgesinde kalmıştır.

T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının, 2022 yılında Türkiye'deki 973 ilçe üzerinde demografi, istihdam ve sosyal güvenlik, eğitim, sağlık, finans, rekabetçilik, yenilikçilik, yaşam kalitesi gibi sekiz değişkeni baz alarak yaptığı araştırmaya göre Başkale; 943. sırada yer alarak, sadece 30 ilçeden daha iyi durumda olmuştur (Acar & ark., 2022). Bu tarihten beş yıl öncesinde de Başkale, 963 ilçe arasında 949. sırada yer almıştır.

¹ Bu çalışma, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsünde, Dr.Öğr.Üy. Selçuk HAYLI danışmanlığında yürütülen ve Ercan TÜRKMEN tarafından yazım aşaması devam eden, "Başkale İlçesinin (Van) Beşeri ve İktisadi Coğrafyası" adlı doktora tezinden oluşturulmuştur.

² Doktora Öğrencisi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya AD turkmenercn@gmail.com, ORCID iD: 0000-0001-6077-9640

³ Dr. Öğr. Üyesi, Fırat Üniversitesi İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi Fak. Coğrafya Bölümü, shayli@firat.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-8112-8238

ticari faaliyetler büyük oranda kırsal kesimden gelen insanlarla dönmektedir. Köylerden gelen kişilerin yoğunluğuna göre ticari hareketlilik de değişmektedir.

KAYNAKÇA

- Acar, S., Cinoğlu, D. Ş., Karagöz, T., Kaygısız, G., (2022). *İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması 2022*. Ankara: Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı. Erişim adresi <https://www.sanayi.gov.tr/assets/pdf/birimler/2022-ilce-sege.pdf>
- Arvas, T. Z. (2016). Devlet Salnamelerine Göre 1848-1918 Yılları Arasında Van Vilayeti'nin İdari Taksimatı. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 30, 401-415.
- Başkale Belediyesi Zabıta Müdürlüğü (2018), Başkale İlçe Merkezindeki İşyerlerinin Türü ve Bulunduğu Caddeye Ait Bilgiler.
- Başkale Kaymakamlığı Brifing Raporu (2022), Başkale İlçe eğitim verileri.
- Başkale İlçe Sağlık Müdürlüğü (2022), Başkale ilçe sağlık verileri.
- Çiçek, H. (2005). Yerleşme Kademelerinin Belirlenmesi ve TR83 Bölgesi Merkezleri Sistemi. *İçinde Değişen-Dönüşen Kent ve Bölge*, 8, 323-340.
- DİE. (1935-2000) Genel Nüfus Sayımları.
- DPT. (1982). *Türkiyede Yerleşme Merkezlerinin Kademelenmesi (Ülke Yerleşme Merkezleri Sistemi)* (Cilt I). Ankara.
- Karpat, K. (1985). *Ottoman Population, 1830-1914: Demographic and Social Characteristics*. America: The University of Wisconsin.
- Kılıç, O. (2001). Van Eyaletine Bağlı Sancaklar ve İdari Statüleri (1558-1740). *Osmanlı Araştırmaları*, 21(21).
- Kılıç, S. (2006). *Van 2006 Kültür ve Turizm Envanteri I- Tarihsel Değerler*. Van Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayını, Van.
- Mangaltepe, İ. (2004). XIX. Yüzyıl Seyahatnamelerinde Hakkari Sancağının Kazaları. *YYÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 6, 5-37.
- Özçağlar, A. (1997). Türkiyede Belediye Örgütlü Yerleşmelerin Coğrafi Dağılışı. *Ankara Üniversitesi Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, 6, 243-272.
- Özgen, Ö. (2016). *Hakkari Vilayetinin Sosyo - İktisadi ve Siyasi Yapısı (1923-1960)*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Uşak Üniversitesi, Uşak.
- Sezen, T. (2006). Osmanlı Yer Adları. *Ankara: TC Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü*.
- Turna, M. (2016). *Başkale İlçe Analizi*. Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı (DAKA), Planlama, Programlama ve Koordinasyon Birimi Yayını, Van.
- TÜİK ADNKS. (2007-2021). Nüfus, Göç ve Eğitim Verileri.
- Uluçam, A. (2000). *Ortaçağ ve Sonrasında Van Gölü Çevresi Mimarlığı I*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- URL1. <https://tr.euronews.com/2020/03/14/ulkelerde-kisi-basina-kac-doktor-ve-hastane-yatagi-dusuyor-turkiye-de-durum-ne> adresinden ulaşılmıştır.Erişim tarihi: 17.11.2022.